

USTAWA

z dnia 22 marca 1989 r.

o rzemiośle.

Potwierdzając istotne znaczenie rzemiosła dla rozwoju gospodarki i kultury narodowej, jego trwałe miejsce w gospodarce socjalistycznej, równorzędne z pozostałymi rodzajami działalności gospodarczej warunki działania, stanowi się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą na podstawie ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 41, poz. 324) mogą prowadzić tę działalność, z zachowaniem warunków określonych w niniejszej ustawie. Działalność takich osób zaliczana jest do rzemiosła.

Art. 2. 1. Rzemiosłem jest zawodowe wykonywanie działalności gospodarczej przez osobę fizyczną lub spółkę cywilną osób fizycznych, z udziałem kwalifikowanej pracy własnej, w imieniu własnym tej osoby i na jej rachunek, przy zatrudnieniu do 15 pracowników najemnych — zwaną dalej rzemieślnikiem.

2. Rzemieślnik uzyskuje status rzemieślnika cechowego, jeżeli zgłosi deklarację o przyjęcie i zostanie przyjęty do organizacji samorządu rzemiosła.

3. Za zgodą organizacji samorządu rzemiosła jej członkami mogą być na czas określony także inne osoby fizyczne lub spółki cywilne osób fizycznych nie spełniające warunków w zakresie kwalifikacji i zatrudnienia określonych w ust. 1.

4. Do rzemiosła nie zalicza się działalności: handlowej, gastronomicznej, transportowej, usług hotelarskich, usług świadczonych w wykonywaniu wolnych zawodów, usług leczniczych oraz działalności wytwórczej i usługowej artystów plastyków i fotografików.

5. Do liczby pracowników określonych w ust. 1 nie wlicza się:

- 1) emerytów i rencistów,
- 2) pracowników nie zatrudnionych bezpośrednio przy produkcji lub świadczeniu usług,
- 3) uczniów,
- 4) członków rodziny pozostających we wspólnym z rzemieślnikiem gospodarstwie domowym.

Art. 3. 1. Dowodami kwalifikacji zawodowych rzemieślnika są:

- 1) dyplom lub świadectwo ukończenia wyższej, średniej lub zasadniczej szkoły o profilu technicznym bądź artystycznym w zawodzie (kierunku) odpowiadającym dziedzinie wykonywanego rzemiosła,
- 2) dyplom mistrza w zawodzie odpowiadającym danemu rodzajowi rzemiosła,
- 3) świadectwo czeladnicze albo tytuł robotnika wykwalifikowanego w zawodzie odpowiadającym danemu rodzajowi rzemiosła.

2. Rzemieślnik obowiązany jest wykazać się innymi dowodami kwalifikacji zawodowych niż określone w ust. 1, jeżeli z przepisów odrębnych ustaw wynika obowiązek posiadania takich kwalifikacji.

3. Dyplomy mistrza i świadectwa czeladnicze mogą być wydawane przez izby rzemieślnicze osobom, które złożyły stosowne egzaminy przed komisjami egzaminacyjnymi izb rzemieślniczych.

4. Zasady powoływania komisji egzaminacyjnych, sposób przeprowadzania egzaminów, wzory dyplomów i świadectw czeladniczych oraz zasady nauki w zakładach rzemieślniczych osób dorosłych określa Związek Rzemiosła Polskiego po porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej.

Rozdział 2

Podstawowe prawa i obowiązki rzemieślnika

Art. 4. 1. Rzemieślnik ma prawo:

- 1) dobrowolnego zrzeszania się w cechach i spółdzielniach rzemiosła,
- 2) wybierać i być wybieranym do organów samorządu rzemiosła,
- 3) korzystać z uproszczonych (zryczałtowanych) form opodatkowania oraz zwolnień i ulg podatkowych na zasadach powszechnie obowiązujących podmioty gospodarcze.

2. W przypadku śmierci rzemieślnika współmałżonek pozostający do chwili śmierci na utrzymaniu rzemieślnika oraz małoletni zstępni mają prawo nadal wykonywać rzemiosło w warunkach i na zasadach obowiązujących rzemieślnika.

3. Na rachunek zstępnych rzemiosło może być wykonywane przez ustawowego opiekuna do czasu osiągnięcia przez nich pełnoletności lub ukończenia nauki w szkołach średnich lub wyższych.

4. Uprawnienia, o których mowa w ust. 2, przysługują także pozostającym na utrzymaniu rzemieślnika do chwili jego śmierci pełnoletnim zstępnym pobierającym naukę w szkołach ponadpodstawowych lub wyższych przez okres pobierania przez nich nauki w tych szkołach.

5. W przypadkach gdy dany rodzaj rzemiosła może być wykonywany wyłącznie po wykazaniu się przez rzemieślnika dowodami kwalifikacji, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności gospodarczej, współmałżonek lub zstępni, o których mowa w ust. 3 i 4, prowadzą działalność za pośrednictwem osoby posiadającej wymagane kwalifikacje.

Art. 5. 1. Rzemieślnik jest obowiązany przestrzegać zasad etyki i godności zawodowej.

2. Szczegółowe zasady etyki zawodowej i rzetelnego wykonywania rzemiosła cechowego określa samorząd rzemiosła.

Art. 6. 1. Rzemieślnicy cechowi podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie zasad etyki zawodowej i rzetelnego wykonywania rzemiosła.

2. Zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej i tryb postępowania dyscyplinarnego określają statuty organizacji samorządu rzemiosła.

Rozdział 3

Samorząd rzemiosła

Art. 7. 1. Tworzy się samorząd zawodowy rzemiosła, zwany dalej „samorządem”, będący związkiem pracodawców.

2. Samorząd rzemiosła jest niezależny w wykonywaniu swych zadań i podlega tylko przepisom prawa.

3. Organizacjami samorządu rzemiosła są:

- 1) cechy,
- 2) spółdzielnie rzemieślnicze,
- 3) izby rzemieślnicze,
- 4) Związek Rzemiosła Polskiego,
- 5) inne jednostki tworzone przez organizacje wymienione w pkt 1—4.

4. Organizacje samorządu rzemiosła tworzone są z inicjatywy członków na zasadzie dobrowolnej przynależności.

5. Do zadań samorządu należy w szczególności rozwijanie działalności społeczno-gospodarczej rzemiosła, udzielanie pomocy zrzeszonym w organizacjach samorządowych rzemieślnikom, zwłaszcza wykonującym tradycyjne rzemiosła wymagające manualnych umiejętności, reprezentowanie ich interesów wobec organów władzy i administracji państwowej oraz organizacji społecznych i gospodarczych, a także uczestniczenie w realizacji zadań systemu oświaty i wychowania w celu zapewnienia wykwalifikowanych kadr dla rzemiosła.

Art. 8. Organizacje samorządu rzemiosła wymienione w art. 7 ust. 3 pkt 1—4 mają osobowość prawną.

Art. 9. 1. Cechy są społeczno-zawodowymi i gospodarczymi organizacjami zrzeszającymi — z uwzględnieniem zasady dobrowolności — osoby wymienione w art. 2 ust. 2 wykonujące rzemiosło.

2. Podstawowym zadaniem cechu jest w szczególności utrwalanie więzi środowiskowych, postaw zgodnych z zasadami etyki i godności zawodu, a także prowadzenie na rzecz członków działalności społeczno-organizacyjnej, kulturalnej, oświatowej i gospodarczej, a także reprezentowanie interesów członków wobec organów administracji i sądów.

Art. 10. 1. Spółdzielnie rzemieślnicze jako organizacje rzemiosła działają na zasadach określonych w przepisach Prawa spółdzielczego.

2. Zadaniem spółdzielni rzemieślniczych jest w szczególności organizowanie działalności usługowej i wytwórczej rzemiosła, udzielanie pomocy członkom w wykonywaniu ich zadań oraz prowadzenie własnej działalności gospodarczej i społeczno-wychowawczej.

Art. 11. 1. Izby rzemieślnicze są społeczno-zawodowymi organizacjami zrzeszającymi na zasadzie dobrowolności cechy i spółdzielnie rzemieślnicze oraz inne jednostki określone w art. 7 ust. 3 pkt 5.

2. Podstawowym zadaniem izb rzemieślniczych jest w szczególności reprezentowanie zrzeszonych organizacji wobec organów administracji i instytucji, udzielanie im pomocy instruktażowo-doradczej oraz przeprowadzanie egzaminów kwalifikacyjnych.

3. Izby rzemieślnicze są uprawnione do potwierdzania egzaminów kwalifikacyjnych świadectwami i dyplomami oraz do opatrywania ich pieczęcią z godłem Państwa.

Art. 12. 1. Organizacje samorządu rzemiosła wymienione w art. 7 ust. 3 pkt 1—3 mogą powołać ogólnopolską reprezentację, zwaną „Związek Rzemiosła Polskiego”.

2. W Związku Rzemiosła Polskiego mogą się zrzeszać spółdzielnie rzemieślnicze, izby rzemieślnicze, cechy o zasięgu ogólnopolskim i inne jednostki określone w art. 7 ust. 3 pkt 5.

3. Związek Rzemiosła Polskiego może być utworzony z inicjatywy co najmniej 10 organizacji samorządu rzemiosła, wymienionych w art. 7 ust. 3 pkt 2 i 3, oraz cechów ogólnopolskich, które zadeklarują członkostwo w tym związku w drodze uchwał walnych zgromadzeń.

4. Podstawowym zadaniem Związku jest zapewnienie zrzeszonym w nim organizacjom pomocy w realizacji zadań statutowych, rozwijanie działalności społeczno-zawodowej oraz reprezentowanie interesów rzemiosła w kraju i za granicą.

5. Związkowi przysługują uprawnienia centralnego związku spółdzielczego przewidziane w ustawie — Prawo spółdzielcze w stosunku do zrzeszonych w nim spółdzielni.

Art. 13. Zadania organizacji rzemieślniczych, ich ustrój, stosunki prawne członków ustalane są w statutach uchwalanych przez zjazdy i walne zgromadzenia tych organizacji.

Art. 14. Zasady gospodarki finansowej organizacji rzemiosła oraz zasady wynagradzania zatrudnionych w nich pracowników określają walne zgromadzenia (zjazdy delegatów) tych organizacji, jeżeli inne przepisy nie stanowią inaczej.

Rozdział 4

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 15. 1. Działające w dniu wejścia w życie ustawy cechy, izby rzemieślnicze i Centralny Związek Rzemiosła ulegają przekształceniu lub likwidacji stosownie do wymogów określonych w art. 6 i 49 ustawy o działalności gospodarczej lub niniejszej ustawy.

2. Podstawę przekształcenia bądź likwidacji dotychczasowych organizacji rzemiosła stanowi uchwała walnego zgromadzenia lub odpowiednio zjazdu delegatów, powzięta w trybie przewidzianym dla dokonywania zmian statutów.

3. Majątek i zobowiązania cechów, izb rzemieślniczych i Centralnego Związku Rzemiosła przechodzą odpowiednio na nowe organizacje z dniem ich przekształcenia.

4. Pracownicy zatrudnieni dotychczas w cechach, izbach rzemieślniczych i Centralnym Związku Rzemiosła stają się pracownikami przekształconych organizacji.

Art. 16. Cechy i izby rzemieślnicze mogą być tworzone w trybie inicjatyw założycielskich lub w drodze podziału istniejących organizacji pod warunkiem zapewnienia samodzielności finansowej.

Art. 17. 1. Podstawą utworzenia cechu w trybie inicjatywy założycielskiej jest uchwalenie statutu cechu odpowiadającego wymogom określonym w art. 16 przez co najmniej 10 członków założycieli.

2. Podstawą utworzenia cechu w trybie podziału jest uchwała walnego zgromadzenia cechu podlegającego podziałowi, powzięta w trybie określonym w statucie, zawierająca postanowienia o zasadach podziału z uwzględnieniem podziału składników majątkowych oraz praw i zobowiązań cechu podlegającego podziałowi.

Art. 18. Przepisy art. 17 mają odpowiednio zastosowanie do izb rzemieślniczych, z tym że liczba członków założycieli (cechów) wynosi co najmniej 5.

Art. 19. 1. Cechy rzemieślnicze, izby rzemieślnicze i Związek Rzemiosła Polskiego składają wnioski o rejestrację do właściwego sądu rejestrowego.

2. Sądem rejestrowym jest dla:

- 1) cechów — sąd rejonowy właściwy dla siedziby cechu,
- 2) izby rzemieślniczej — sąd wojewódzki właściwy dla siedziby izby,
- 3) Związku Rzemiosła Polskiego — Sąd Wojewódzki dla Miasta Stołecznego Warszawy.

3. Z chwilą wpisania do rejestru organizacje wymienione w ust. 1 uzyskują osobowość prawną i mogą rozpocząć swą działalność.

4. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, określi wzory i sposób prowadzenia rejestrów cechów, izb rzemieślniczych i Związku Rzemiosła Polskiego.

Art. 20. 1. Organizacje rzemiosła, o których mowa w art. 15, przechodzą w stan likwidacji na podstawie uchwał walnych zgromadzeń lub odpowiednio uchwał zjazdów delegatów, powziętych w trybie przewidzianym w statucie.

2. Uchwała o likwidacji, o której mowa w ust. 1, określa zasady i tryb postępowania likwidacyjnego i wskazuje inną organizację rzemiosła, która przejmie majątek likwidowanej organizacji.

Art. 21. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 maja 1989 r.

Przewodniczący Rady Państwa: w z. *K. Barcikowski*
Sekretarz Rady Państwa: *Z. Surowiec*